

elävä PERINTÖ

Kuvat: Yrjö Punkari, Johanna Junno, Tanja Rantanen, Linus Mickelson, Kirsti Uoti, Pesäpalloliitto, Markku Eskola/LUSTO, Kaisu Raasakka, Heidi Korpelainen, Jan-Erik Paadar

#eläväperintö @LeenaMarsio

UNESCON YLEISSOPIMUS AINEETTOMAN KULTTUURIPERINNÖN SUOJELUSTA

- Kansainvälinen sopimus vuodelta 2003
- 172 valtiota mukana, Suomi vuodesta 2013
- tarkoituksena edistää aineettoman kulttuuriperinnön tunnistamista ja vaalimista
- Yhteisöt sopimuksen ytimessä
- Velvoittavaa: aineettoman kulttuuri-perinnön luettelointi sekä ”ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin sen suojelemiseksi”

Aineeton kulttuuriperintö

"Aineettomalla kulttuuriperinnöllä" tarkoitetaan **käytäntöjä, kuvauksia, ilmauksia, tietoa, taitoja** – sekä niihin liittyviä välineitä, esineitä, artefakteja ja kulttuurisia tiloja – jotka yhteisöt, ryhmät ja joissain tapauksissa yksityishenkilöt tunnustavat osaksi kulttuuriperintöään. ” (Unesco)

Elävä kulttuuriperintö

Intangible Cultural Heritage

Living Heritage

Levande traditioner

Aineeton kulttuuriperintö

- (a) suullinen perinne ja ilmaisu, ml. kieli aineettoman kulttuuriperinnön välineenä (tarinat, vitsit, laulujen sanat, sananlaskut, lastenlorut, murrerunot....)
- (b) esittävät taiteet (musiikki, tanssi, teatteri, sirkus...)
- (c) sosiaaliset käytännöt, rituaalit ja juhlatilaisuudet (ristiäiset, häät, lakkiaiset, joulu, juhannus...)
- (d) luontoon ja maailmankaikkeuteen liittyvä tieto ja käytännöt (mökkeily, sienestys, veneily, pihatakkoot...)
- (e) käsityötaidot (taito ja tieto tehdä käsitöitä, laittaa ruokaa, rakentaa taloja...)

Sopimuksen toimeenpano Suomessa

- Museovirasto vastaa sopimuksen toimeenpanosta, valtiotasoinen sopimus OKM:n alaisuudessa
- Työkaluina Elävän perinnön ringit (käsityö-, luonto- sekä kansanmusiikin ja –tanssin ringit perustettu)
- Elävän perinnön wikiluettelo
Kansallinen luettelo (2017)
Unescon kv-luettelot

Pidetään ääntä!

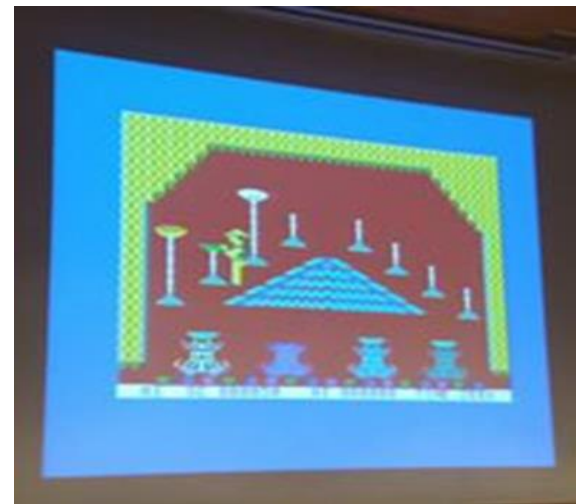
- Alueelliset seminaarit Seinäjoki, Pori, Joensuu, Kuhmo, Jyväskylä...
- Temaattiset seminaarit: Käsityöt, kansanmusiikki, luonto, saamelaiset, sirkus, suomenruotsalaiset perinteet
- Aktiivinen yhteistyö museoiden kanssa!

www.aineetonkulttuuriperinto.fi

Wiki.aineetonkulttuuriperinto.fi

[Elävä perintö –youtube](https://www.youtube.com/)

[www.fb.com/elavaperinto](https://www.facebook.com/elavaperinto)

Aktiivista yhteistyötä!

Alkuvuosi 2017

- Verkkojulkaisu ”Itsetekemisen perinne - käsityöt elävänä kulttuuriperintönä”
- Käsityön äärellä-näyttely CraftCornerissa Taitoliiton kanssa
- FolkForum ja Folklandia
- Museot ja aineeton –prosessi
- Oppimateriaalipaketin tuottaminen

AURA KIVILÄRKSO, MARKETTA LUUTONEN JA LEENA MARSIO (toim.)

Itsetekemisen perinne
KÄSITYÖT ELÄVÄNÄ KULTTUURIPERINTÖNÄ

juhlat ja tavat

musiikki ja tanssi

esittävät taiteet

Elävän perinnön wikiluettelo

<http://wiki.aineetonkulttuuriperinto.fi>

Elävän perinnön wikiluettelo

- Vuodessa **70** esimerkkiä yli **100** taholta **viidellä kielellä**
- 20 000 kävijää, joista 3 000 ulkomailta
- Joitakin museoita mukana esityksissä:
lasinpuhallus, pääsiäiskokot, suomalainen metsäsuhde, limisaumaveneiden veistäminen, aikamatkat museoissa
- Tervetuloa mukaan talkoisiin yhdessä yhteisöjen kanssa!

Kansallinen elävän perinnön luettelo

- Haku kansalliseen luetteloon avautuu maaliskuussa 2017
- Vastaukset 7 kysymykseen (50-500 sanaa), kaksi uutta kysymystä, muut wikin pohjalta
- Rinkitoimijoilla ja muilla asiantuntijatahoilla mahdollisuus kommentoida
- Opetus- ja kulttuuriministeri tekee päätöksen
- Vuosittainen haku ja päivitys 3 vuoden välein
- Tästä luettelosta mahdollista hakea Unescon kv-luetteloihin, opetus- ja kulttuuriministeriö päättää hakemuksista

Museot ja aineeton elävä kulttuuriperintö

- Unescon sopimuksen näkökulma vs. ”kaikki kulttuuriperintö on aineetonta kulttuuriperintöä”
- elävää perintöä harjoitetaan aktiivisesti erilaisissa yhteisöissä
- Yhteisöjen oikeudet ja määrittelyvalta / eettiset kysymykset
- Ytimessä elävän perinnön suojeleminen ja vaaliminen
- Luettelointi / inventointi vs. elävän perinnön wikiluettelointi

1. Mitä Unescon aineettoman kulttuuriperinnön sopimus tarkoittaa museoiden näkökulmasta?

Museot ja Unescon sopimus

- Edellyttää museoilta perehtyneisyyttä sopimukseen ja sen luonteeseen
- Museo tietopankkina yhteisöille
  - Tuo yhteisöjen tietoisuuteen sopimuksen ja sen tarjoamat mahdollisuudet
  - Tarjoaa aineistojaan ja tietojaan yhteisöjen käyttöön
  - Fasilitoi, auttaa ihmisiä tuottamaan aineistoa wikiin, esittää lisäkysymyksiä

1. Mitä Unescon aineettoman kulttuuriperinnön sopimus tarkoittaa museoiden näkökulmasta?

Yhteistyö

- Yhteisöjen kanssa tehtävä työ tuo museotyöhön uusia näkökulmia.
- Kytkökset tallentamisen, tutkimuksen ja yhteisöjen tekemän tallentamisen kesken – täydentävät toisiaan.
- Tekeekö museo tallennustyötä vai työtä yhteisöille? Erilaiset tavat toteuttaa yhteistä päämäärää (tietoisuuden lisääminen, vaaliminen)
- Pohdittavaksi: Mitä sopimus voi antaa museoiden tallennustyönjaolle?
  - Aineeton kulttuuriperintö museotyön ytimessä – voiko sen kautta koettaa esim. ratkoa museoiden säilytysongelmia?

1. Mitä Unescon aineettoman kulttuuriperinnön sopimus tarkoittaa museoiden näkökulmasta?

Museoiden tallennustyö

- *Elävä perintö* -sana korostaa, että toimitaan tässä hetkessä ja tallennetaan muuttuvia nykyilmiötä.
- Uudempien ilmiöiden mukaan tulo museoiden tallennustyöhön.
- Pohdittavaksi: onko esine vai sisältö tärkein arvo tallentamisessa?
Dynaaminen näkökulma tallentamiseen.

2. Mitkä ovat museon konkreettiset roolit tässä työssä? Mitä resursseja tarvitaan ja mitä museo saa?

Museot ja wikiluettelo

- Museon tehtävä on aktivoida yhteisöjä, auttaa näitä ymmärtämään ilmiönsä aineettomana kulttuuriperintönä (*museo mahdollistajana ja viestinviejänä*)
- Museo voi tunnistaa eri intressiryhmien kilpailun sekä kaupallisten toimijoiden kiinnostuksen ilmiöistä, ohjata keskustelua (*museo linkkinä ja yhdistäjänä*)
- Yhteisen tekemisen tuki: fasilitoinnin ja tiedon välittämisen rinnalla omat tallentamishankkeet, esim. nykydokumentointi

Kuva: Sagalundin museo

2. Mitkä ovat museon konkreettiset roolit tässä työssä? Mitä resursseja tarvitaan ja mitä museo saa?

Mitä tarvitaan?

- Työaika, yhteisöjen kanssa tehtävään työhön pitää keskittyä.
- Uudenlaiset toimintamallit ja niiden omaksuminen.

Mitä museo saa?

- Sidosryhmätyöstä saa voimaa – yhteistyöverkostot, status kentällä vahvistuu.
- Vastavuoroisuus: museot voivat saada aineistoja kokoelmiinsa, mutta myös lisäarvoa museotyölle.
- Useiden kaupunkien strategioissa osallisuusvelvoitteita, joihin museo voi kytkeä aineettoman toiminnan.

3. Minkälaisia toimintamuotoja elävän aineettoman kulttuuriperinnön näkökulma edellyttää museoilta?

- Ei välttämättä uusia toimintamuotoja, mutta näkökulman laajentamista – voimaa yhteistyöstä.
  - Yhteisöjen mukaan saaminen tärkeää. Elävän perinnön tuominen tapahtumiin, yhteisöjen tekemän wikiluettelon täydentämisen ja esim. nykydokumentoinnin kytkökset – täydentävät toisiaan.
  - Yhteistyön tiivistäminen yliopistojen kanssa.
- Olemassa olevien kokoelmien saavutettavuuden lisääminen: museo voi tuoda kokoelmat yhteisöjen saataville ja herätellä tätä kautta.
  - Esim. Finna ja muut avoimet aineistot voivat toimia inspiraation lähteenä, ”hoksauttaa”.

Mitä seuraavaksi?

Tanja Rantanen 2014, CC BY 4.0

- Työpajat 7.2. ja 8.2.
- Webropol-kysely:
Museot ja aineeton kulttuuriperintö
- Museovirasto kokoaa ja julkaisee verkossa työpajojen ja kyselyn yhteenvedon

TERVETULOA MUKAAN TALKOISIIN!

www.aineetonkulttuuriperinto.fi

Wiki.aineetonkulttuuriperinto.fi

www.fb.com/elavaperinto

[#elävaperintö](https://twitter.com/elavaperinto)

Leena.Marsio@museovirasto.fi